Ibidda Jaalala-Kutaa 1ffaa

Description

Yeroo ammaa waaâ€™ee jaalala yoo kaâ€™u gariin ni jibbu gariin ni immoo ni jaallatu. Sammuu namoota gariitti jaalala jechuun wanta jibbamaa fi fokkuu waliin wal qabateedha. Sammuu namoota birootti immoo jaalala jechuun walqunnamtii saala qofaan kan wal qabateedha. Jaalalli wanta fokkus miti wal qunnamtii saalaa qofaan kan wal qabates miti. Jaalalli hiika balâ€™aa kan qabudha. Hiikni isaa garuu nama namaatti ni jijjirama.

Akkuma wantoonni hunduu daangaa qaban jaallallis daangaa qaba. Yoo garmalee xiqqaate jibbaa fi baditti jijjirama. Yoo garmalee guddattes wanta fokkutti nama harkisa. Harâ€™a insha Allah ol guddate jaalalli akkamitti gara ibiddaatti akka jijjiramuu ilaalla.

Ibiddi jaalala akkamitti jalqabaa?

Jalqabni jaalala ija. Ijji ni ilaalti, ergasii yaanni sammuu keessatti ni bilchaata. Bilchinna yaada kanatu ibidda jaalala uuma. Onneen ibidda jaalalatin gubamuu jalqabdi yoo daangaa hin qabaatin. Umrii saalfannaa irraa eegale dargaggeessi/shamarreen qormaata jaalala waliin ni qabsaâ€™a/qabsoofti. Qabsoo kana keessa yookaa mooâ€™atutu jira yookin immoo mooâ€™atamutu jira. Jalqaba jaalala irratti dukkanni baayâ€™een nama marsuu dandaâ€™a. Ä±nni ykn ishiin jaalalaan qabamnaan akkamitti akka tooâ€™atu yoo hin beekin rakkoo baayâ€™eef saaxilamuu dandaâ€™u. Osoo hin beekin ibidda burtukaana seâ€™anii harkaan qabatu. Ergasii gubaa fi laalaa isaa dhandhamu.

Nama jaalalaan qabamee kan Rabbiin rahmata godheef malee maraatan ykn ijjoollen wal fakkeessun ni dandaâ€™ama. Wanta maraatan yookiin ijjoollen hojjattu hojjata. Yaanni guutun isaaf/ishiif taâ€™a. akkuma duratti jenne ijji ni ilaalti, ergasii bilchinni yaada ni jalqaba. Halkanii guyyaa waaâ€™ee isaa/ishii yaadun tarkaanfi itti aanu fudhatu. â€œSuuta suuta killeen lukaan deemtiâ€• jedhaa mitiiree Oromoon yommuu mammaaku yoo ani hin dogongorin? Suuta suuta jaalallis ibiddatti jijjirama. Ni ilaalta, yaada bilcheessita, walin haasawu barbaadda, ergasii sadarkaa itti aanutti darbita. Sababoonni gurguddoon ibidda jaalala namatti qabsiisan kanniini:

Hiriyyaaâ€“ Jaalala guutumaan guututti balleessun hin dandaâ€™amu. Nan balleessa jedhanii yaadunis gara hin taanetti nama oofa. Garuu daangaa akka horatu gochuun ni dandaâ€™ama. Daangaa kana darbuun gara ibiddaatti kan olguddisan keessaa sababni tokko hiriyyaadha. Yoo hiriyyaan kee jaalalle dhiira/dubartii (girlfriend/boyfriend) qabaate, atille akka isaa/ishii taâ€™uuf hawwuu dandeessa. Inumaa inni/ishiin akka kana gootu si kakaasti. Ati yoo ofirraa hin dhoowwin balaaf saaxilamuu dandeessa. Sheyxaanni sitti dhufuun si wasawasaa. â€˜Ilaali hiriyyaan kee michuu(jaalalle) qaba. Ati maaliif dhabdaa? Waliin taphatu, waliin kokolfuu. Kana wanti namni hunduu hojjatu ati nama addaati?â€• siin jedha sheyxaanni namaa fi jinni.

Ani yeroo tokko osoo paarki keessa taaâ€™u jaarsi tokko dhufe akkana nan jedhe,â€•Maal eegdaa asi? Jaalalle dubartii tee eegdaa?â€• Ani â€œLakki hiriyyaa kiyya eega. Ani jaalalle dubartii hin qabu.â€• jedhen. â€œMaaliif dhabdaa? Kunoo namni hunduu harka wal qabatee adeema. Hin agartu akkamitti akka waliin kolfan, taphatan, jireenya gammachuu jiraatu.â€• Naan jedhe. Anis â€œJireenya gammachu maal jiraatu, hin argitu akkatti walitti nyakkisan.(dargageessi fi shamarri nu cinatti walitti nyakkisuu turan) Osoo wal hin fuudhin duratti jaalala isaani bakka hin taanetti qisaasessan. Nageenya fi tasgabbii dhaban. Ani Alhamdulillah tan walitti nyakkisu hin qabu. Jireenya tasgabbii fi nageenya jiraadha.â€• jedhen. â€œDhugaa jette.â€• Jedhe narraa deeme jaarsi mataa arri.

Sheyxaanni namaati fi jinni haaluma kanaan wanta fokkutti nama kakaasu. Ati tole jette yoo hordofte dukkana keessaa hin baanetti seenta.

Hiriyyaan kiyya jaalalle dubartii/dhiira ni qaba/qabdi jechuun atille akka isaani taâ€™uuf yoo tattaafatte, laala fi gubaan cimaaa dhandhamta. Yoo tanaan dura wanta kanatti seente keessaa bahuuf ammarraa taatafadhu. â€œHanga nikhaan walitti dhufnu obsi.â€• jedhiin.

Jireenya yuniversitiâ€“ Ijjolleen yommuu warra irraa fagaatan akka waan bilisoomanitti itti dhagahama. â€œWanta fedhe yoo hojjadhe eenyulle na hin argu.â€•yaada jedhu kuufachun dargaggoonni/shamarran sobaman meeqatu jiru. Waggaa jalqabaa yommuu gara yuniversitii seenan wanti hunduu haarawa itti taâ€™a. Gaâ€™eessi yuniversitii keessa tÃ¼re shamarre haarawa dhufte akkamitti harkatti galfachuu akka qabu mala dhaha. Shamarrittin osoo hin beekin tasa harka isaatti kufti. Ergasii jireenyi dukkanooftu fi wal xaaxa itti taati. Balaa kana irraa baraaramuuf shamaritti eenyutillee fuula kennu hin qabdu. Dubartoota aklaaqa gaarii qabanitti maxxanuu fi salaata sirritti salaatu qabdi.

Karaa biraatin yommuu dhiira fi dubartiin walitti makaman, sheyxaanni gahee ofi taphata. Yuniversitiin iddoo balâ€™aa dhiira fi dubartiin walitti dhufaniidha. Tokko tokkotti ija bobaasa. Ibiddi jaalala cimaan asitti jalqabama. Dirreen waraana cimaan asitti adeemsifama. Eenyutu mooâ€™ata ree laata? Sheyxaana moo nama sanii? Ni ilaalta dhiira fi dubartiin harka wal qabatanii yommuu yaaâ€™an. Sheyxaanni kana bareechise fi faaye namatti mulâ€™isa. Garuu keessi isaa gubaa fi laalan kan guuttameedha.

Warroota badii raawwatan ilaalun osoo anillee akka isaani taâ€™ee jechuun hin hawwin. Akkuma wanta badaa fi fokkuuf hawwitu akkasuma itti harkifamaa adeemta. Fuggisoo kanaa akkuma wanta badaa fi fokkuu jibbituun akkasuma irraa fagaata adeemta. Fakkeenyaf yommuu dubartii fi dhiirri hariiro haraamatin harka wal qabatanii yaaâ€™an argitu, â€˜Ah osoo anille akkana taâ€™ee!â€™ hin jedhin. Kana irra akkana jedhi,â€•Alhamdulillah Rabbii kanarraa na baraare galanni fi faarun hundi Isaaf haa taâ€™u. Osoo akka isaani kana taâ€™ee silaa badee mitii. Gammachuu fi tasgabbii eessaa

argadhaa! Yaa Rabbii kanarraa na eegi. Alhamdulillah.â€• jedhi. Haala kanaan gammachuu fi tasgabbii argatta. Haraama irraa gonkumaa gammachuun dhugaa hin argamu gaabbi fi gadda malee.

Interneetiâ€" dirreen waraana hundaarra caalu interneetidha. Interneeti fi telefoonni fageenya dheeraa walitti dhiyeessu. Sababa interneeti fi telefoonan as teette nama bahargama jiruun jaalala isaatin/ishiitin miidhamu dandeessa. Interneeti bakka wantoonni fokkuun baayâ€™een itti kuufamaniidha, akkasumas wanti gaariin keessatti argamaniidha. Gubaan jaalalaa cimaan sababa interneetitin dhufa. Sababni isaas tsiyoononni (gareen yahuudota Zionist) fi gargaartoonni isaani Araboota irraa, Turkoota irraa, Hindoota fi kkf irraa aklaaqa(moral) ilma namaa balleessuf, akka horii wal qunnamtii saala babalâ€™isuuf kaayyoo ofii godhatan. Vidiyoo fi suuraa wantoota fokkuu hojjachuun interneeti fi karaa adda addaatin raabsu. Kaayyoon isaani sammuu fi aklaaqa isaani laamshessun addunyaa tooâ€™achudha. Ijji yommuu vidiyoo sanniin ilaaltu sammuun ni laamshaya, waa sirritti gadi fageesse yaadu fi xinxallu hin dandaâ€™u, onneen ibiddaan waxalamti, laala fi gubaan cimaan itti dhagahama, tasgabbii fi nageenya dhabdi.

Vidiyoo sanniin ilaalun ibiddi jaalala waan hirâ€™atu itti fakkaata. Sirumaa ni dabalaa malee gonkumaa hin hirâ€™atu. Namtichi yommuu filmii wal qunnamtii saala ilaalu maal argataa? Tasgabbii fi nageenya dhabuu malee? Halkan hirriba malee buluu, sammuun halkanii guyyaa jeeqamu, suuran sun sammutti yommuu dhufu onneen walitti sunturu fi cinqamu tasgabbii dhabdi. Abeeta! Filmii kana ilaalun laala fi gubaa akkamii dhandhamaa jiruu.

Akka obboleessatti yaanni fi gorsii obboleewwan wanta kanaan rakkatanii dhaamu, Rabbiin sodaadha, â€œInni na ilaala jira boruu badii hamaatu na eeggataâ€•ofiin jedhaa. Boruu qofaa miti harâ€™aa adabbii cimaa dhandhamu. Nageenya fi tasgabbii dhabuun, jeeqamuun adabbii mitii? Bakka filmii fokkuu san ilaaltan vidiyoo nageenya fi tasgabbii isinii kennu ilaalaa fakkeenyaf vidiyoo daâ€™awaa, nashiida, Qurâ€™aana fi kkf. Sheyxaana badii sanitti isin harkisuu hin dhagahinaa. â€œAâ€™uzubillahi mina sheyxaani rajiim (sheyxaana abarramee irraa Rabbiin tiikfama)â€™ jedhi. Balâ€™innaan barruu â€˜Qorsa jaalala kutaa 1ffaa fi 2ffaaâ€™ ilaali.

Ibiddi biraa karaa interneetin dhufuu chaati fi bilbila. Namni ati hin beekne, â€˜Si jaaladheâ€™ jechuun ergaa si erga. Namni kuni nama akkami jechuun qorachuu eegalta. Chaati fi wali bilbiluu jalqabdu. Ibiddi qabachuu jalqaba. Dafte yoo hin dhaamsin nama guba. Jeeqamuun tasgabbii dhabda. Ammas namoonni kanaan rakkatan lakkoofsa hin qaban. Yerooma inni/shiin si jaaladhe jedhu/jettu, akka homaa hin uumamnetti achumatti hidda kutuudha. Chaati fi walii bilbiluu dhiisudha. Namni kunii qalbii fi jireenya keetti taphachuuf adeema taâ€™a. Yoo fuudha fi heeruma qophii hin taâ€™in yaadota akkanaa hin kessumeessin. Insha Allah torbaan hanga kutaa 2ffaan walittti deebinutti Assalaamu aleykum warahmatullahi wabarakaatuh.

Kitaaba Jaalala buusuf linkii armaan gadii tuqii

https://sammubani.files.wordpress.com/2017/10/ibidda-jaalalaa-fi-dawa-isaa.pdf

Date Created
April 23, 2016
Author
admin